

OBSAH

Úvod	6
I.	
Obecná charakteristika poruch zdraví a jejich výskyt ve společnosti	8
Specifika jednotlivých druhů zdravotních postižení	13
Výskyt defektů, jejich příčiny a prevence v ČSFR	18
Několik poznámek k vývoji vztahu zdravotně postižený — společnost	19
Formy a institucionalizace péče o invalidní občany	23
Rovnocennost a rovnoprávnost zdravotně postižených občanů	26
Komplexní společenská péče o zdravotně postižené občany — součást moderní sociální politiky	29
II	
Obecně o sociální politice a její společensko-ekonomický základ	31
Potřeby a zájmy invalidních občanů jako předmět sociální politiky	37
Právní aspekty koncepce sociální politiky, pojetí a funkce sociálních práv	39
III	
Právní systém sociální ochrany a opatření ve prospěch invalidních občanů	42
Základní pojetí a funkce společenské pomoci občanům neschopným zúčastnit se aktivně pracovního procesu	42
Úloha práva v určení rozsahu společenské pomoci zdravotně postiženým občanům	44
Obecná charakteristika systému sociálního zabezpečení	47
Povaha právních vztahů a osobní rozsah sociálního zabezpečení	52
Metodika sociálně právní ochrany invalidních občanů	54
IV	

Právní a organizační základna výchovně vzdělávací, zdravotní a sociální péče o zdravotně postižené děti a mládež	57
Specifika života a podmínek výchovy zdravotně postižených dětí a mládeže	58
Pojetí koordinované péče o děti a mládež s tělesnými, duševními a smyslovými vadami	59
Evidence zdravotně postižených dětí a mládeže	62
Právo na vzdělání a děti vyžadující zvláštní péči	66
Úhrada nákladů spojených s pobytem v některých zařízeních pro mládež a přídavky na děti (výchovné)	73
Individuální vyučování dětí osvobozených od povinné školní docházky	76
Ústavní zaopatření těžce zdravotně postižené mládeže	78
Systém péče o duševně (rozumově) retardované děti a mládež	81
Poradenská služba při volbě povolání	83
Základní zařízení zdravotní péče o děti a mládež	85
Přehled společenské pomoci rodinám se zdravotně postiženými dětmi	89
Péče o mladistvé se změněnou pracovní schopností a jejich pracovní uplatnění	99

V

Právní úprava problematiky zdravotnictví v oblasti životních potřeb invalidních občanů	112
Některé specifické otázky při poskytování léčebně preventivní péče	113
Posudková činnost	121
Doprava nemocných sanitními vozy	122
Léčebná, pracovní a sociální rehabilitace	123
Význam ortopedicko-protetické péče v rehabilitaci	126
Hospodaření s léky a zdravotnickými potřebami	128
Ústavní péče	132
Závodní zdravotnická zařízení	133
Řízení při poskytování zdravotní péče	134
K ochraně životního prostředí	135
Společenská funkce regresních náhrad, speciálně zaměřená k invaliditě	138

VI

Sociální zabezpečení občanů s dlouhodobě narušenou pracovní schopností (invalidních)	144
A. Obecné otázky spjaté s právní definicí invalidity	144
B. Formy společenského zabezpečení invalidních	

občanů	157
Důchodové zabezpečení invalidních občanů	157
Druhy dávek a obecné podmínky	
jejich poskytování	158
Doba zaměstnání	159
Náhradní doby	160
Pracovní kategorie	163
Přerušení zaměstnání	161
Splnění podmínky trvání zaměstnání pro vznik nároku na dávku důchodového zabezpečení	162
Průměrný měsíční výdělek	164
Starobní důchod	167
Poměrný starobní důchod	171
Invalidní a částečný invalidní důchod	172
Výše invalidního a částečného invalidního důchodu	173
Invalidní a částečný invalidní důchod při pracovním úrazu a nemoci z povolání	176
Invalidní a částečný invalidní důchod v mimořádných případech	176
Invalidita z mládí	178
Úprava invalidních a částečně invalidních důchodů podle zák. opatř. před. FS	
č. 7/1982 Sb.	196
Nové vyměření invalidního důchodu	178
Zápočet částečného invalidního důchodu do průměrného měsíčního výdělku	178
Poskytování invalidního důchodu při zaměstnání	178
Poskytování částečného invalidního důchodu při zaměstnání	179
Důchod za výsluhu let a částečný důchod za výsluhu let	184
Vdovský důchod	185
Důchod sirotčí	187
Důchod manželky	188
Důchod osobní	189
Sociální důchod	189
Výchovné a příspěvek k výchovnému	190
Zvýšení důchodu pro bezmocnost	191
Úprava důchodů, které jsou jediným zdrojem příjmu	193
Důchodové zabezpečení občanů	
konajících službu v ozbrojených silách	194
Zvýhodnění účastníků odboje	194
Souběh důchodů	195
Omezení výplaty důchodu	196
Zvýšení důchodů podle zákonných opatření	

předs. FS č. 76/1979 Sb., č. 7/1982 Sb.,	
a zák. č. 108/1984 Sb.	196
Povinnosti důchodců	201
Uplatnění nároku a řízení	198
Promlčení	201
Poskytování důchodů některým pracujícím	
důchodcům	202
Zabezpečení důchodců některými dalšími dávkami	205
Dávky a služby sociální péče a mimořádné výhody	
pro osoby těžce postižené na zdraví	206
Sociální potřebnost	219
Úhrada nákladů sociální péče	220
Příslušnost národních výborů a řízení	
v oblasti dávek a služeb sociální péče	220
Ústavní sociální péče	225
C. Nemocenské pojištění	229
Povaha pojistného poměru, jeho vznik	
trvání a zánik	233
Nemocenské	235
Výše nemocenského	236
Ochranná lhůta	239
Poskytování nemocenského ve specifických	
případech	241
Rozhodování o peněžitých dávkách	246
Lázeňská péče	250
Přeprava sanitním vozem na lázeňské léčení	252
Průvodce pro dopravu a průvodce — ošetřovatel	252
D. Aplikace práva — lékařská posudková činnost	253
Důkazní prostředky změn ve zdravotním stavu	255
VII	
Postavení invalidních občanů v pracovněprávních	
vztazích	256
Právo zdravotně postižených občanů na práci	256
Charakteristika současného stavu a zásady	
cílového řešení rehabilitační péče	257
Návaznost pracovní rehabilitace na léčebný proces	
a léčebnou rehabilitaci (koordinace)	258
Systém a formy péče o občany se změněnou pracovní	
schopností (ZPS), včetně občanů se ZPS s těžším	
zdravotním postižením	260
Okruh občanů se změněnou pracovní schopností	
(ZPS) a ZPS s těžším zdravotním postižením	261
Poradenská služba při volbě povolání nebo jiného	
pracovního uplatnění	267
Příprava pro začlenění do pracovního procesu	269
Pracovní uplatnění občanů se ZPS	279

Pracovněprávní ochrana a úprava pracovněprávních vztahů občanů se ZPS	283
Vliv zdravotního stavu na změny a zánik pracovního poměru	291
Odškodnění pracovních úrazů a nemocí z povolání	294

VIII

Společenská, finanční a jiná pomoc

zdravotně postiženým občanům	324
1. Daň ze mzdy	324
2. Daň z příjmu	328
3. Poštovní poplatky	329
4. Poplatky za zřízení zvýhodněné telefonní stanice	329
5. Příspěvek na zřízení a provoz telefonních účastnických stanic	331
6. Poplatky za rozhlas, televizi a rozhlas po drátě	331
7. Sleva na elektrický proud	333
8. Sleva nájemného z bytu	334
9. Zvýšení podlahové plochy pro zdravotně postižené	334
10. Byt zdravotně nevhodný	335
11. Finanční pomoc při družstevní a individuální bytové výstavbě	336
12. Právní aspekty odstraňování architektonických bariér	337
13. Pravidla pro užívání mezinárodních symbolů (přístupnosti a hluchoty) v péči o zdravotně postižené	339
14. Zvýhodnění účasti invalidních občanů na rybářství	341
15. Úlevy u správních poplatků	342
16. Osvobození a snížení místních poplatků ze psů	343
17. Osvobození od cla léků a zdravotních pomůcek dovážených z ciziny	343
18. Osvobození od placení školného na jazykových školách	343
19. Prominutí poplatku za vysílací rádiové stanice	344
20. Osvobození od lázeňského poplatku	345
21. Sleva ze vstupného na kulturní produkce	345
22. Sleva na vstupném do kin	345
23. Slevy ze vstupného na sportovní podniky	347
24. Přeprava zdravotně postižených osob	347
25. Parkovací znaky pro invalidy — zvláštní označení vozidel	348
26. Povolení vyhrazeného parkovacího místa pro invalidy	349
27. Řidičský průkaz pro zdravotně postižené občany	350

28. Opatření týkající se těžce postižených občanů v silničním provozu	351
29. Přednostní opravy a provádění úprav automobilů pro těžce zdravotně postižené občany	352
30. Slevy za právní pomoc v advokátní poradně	352
31. Úhrada odměn tlumočnicků pro sluchově postižené	352
32. Povolení vstupu vodicích psů pro nevidomé do veřejně přístupných místností	353
33. Odznaky a přívěsky pro diabetiky a kardiaky	353
34. Zesílený telefon pro nedoslýchavé	354
35. Písemné právní úkony těžce zdravotně postižených občanů (otázka tzv. dispozičních a podpisových práv)	354
36. Zajištění naléhavé pomoci v krizových situacích	358
37. Prodej zboží občany a poskytování služeb	359
38. Sociální nároky uchazečů o zaměstnání	362
39. Účast důchodců na závodním stravování	366
40. Příspěvek na opatření náhradního bytu	366
41. Jízdní výhody starších občanů v městské hromadné dopravě	367
42. Premiové spoření k důchodu	368
43. Sporožirový účet	370
44. Výhody podmíněné členstvím ve Svazu invalidů	370
45. Základní rehabilitace za zvláštních podmínek v rehabilitačním středisku pro zrakově postižené v Levoči (SR)	374
46. Činnost a poslání Rehabilitačního léčebného ústavu v Kováčové, okres Zvolen (SR)	374

IX

Právní postavení osob stížených

duševní poruchou	379
Mentální zaostalost (retardace) — vymezení pojmu	379
Právní subjektivita občanů, jejich způsobilost mít (nabývat) práva a povinnosti a způsobilost občanů k právním úkonům	380
Zbavení a omezení způsobilosti k právním úkonům	382
Vliv omezení (zbavení) způsobilosti k právním úkonům na některé občanskoprávní a rodinně právní vztahy	384
Mentálně postižení rodiče a výkon rodičovských práv	385
Občanskoprávní odpovědnost za škodu způsobenou osobami stíženými duševní poruchou	387
K otázce procesní způsobilosti	

ve správním řízení	389
Právní postavení osob stížených duševní poruchou při poskytování léčebné preventivní péče	392
Ochrana pracovníka trpícího duševní poruchou v pracovně právních vztazích a v řízení ve věcech důchodového zabezpečení	394
Trestně právní odpovědnost (příčetnost) a soudně psychiatrická expertiza v trestním řízení	396
X	
Organizované (zájmové) hnutí zdravotně postižených občanů	400
Svaz invalidů, jeho organizační složky, a hospodářská a účelová zařízení	400
Podíl ostatních společenských organizací na úseku péče o zdravotně postižené	406
Sdružení pro pomoc mentálně postiženým	409
Mezinárodní součinnost v péči o zdravotně postižené	411
Dodatek	415
Závěr	
Seznam základních právních předpisů pro oblast sociálně právní ochrany invalidních občanů	419
Bibliografický výběr použité a doporučené literatury	422
Věcný rejstřík	432